

яких відбувається розвиток дитини, чи не варто більш вдумливо ставитися до впровадження новацій в умовах реформаційних змін початкової ланки школи?

Список використаних джерел

1. Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
2. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Бібик Н. М. – Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
3. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/1584072037148/psihologiya/vikova_i_pedagogichna_psihologiy
4. Шпак В. П. Інтегрований підхід до вивчення молодшими школярами програмового матеріалу в контексті вимог Нової української школи / В. П. Шпак // Вісник Черкаського університету : Серія «Педагогічні науки». – Черкаси : ЦНТІ ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2018. – Вип. № 4. – С. 140–148.

Байдюк Н.В.,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ГЕНДЕРНА ПРОБЛЕМАТИКА В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Метою реформування системи освіти є створення школи, що забезпечуватиме різнобічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності [3, с.5] .

Серед ключових компетентностей випускника НУШ – соціальна та громадянська, що включають усі форми поведінки, потрібні для ефективною та

конструктивної участі у громадському житті. Особливо важливим є повага до закону, дотримання прав людини і підтримка соціокультурного різноманіття.

Зміни в освіті є вкрай необхідними для досягнення позитивних змін у сфері рівності прав та можливостей жінок і чоловіків. Зміни мають стосуватись контенту підручників, ставлення вчителів до дітей, розвитку дружніх до батьківства середовищ у школах.

ЮНЕСКО виокремлює приховані й відкриті елементи в шкільних програмах. Наприклад, дискримінацією є наявність різних навчальних програм для хлопчиків і дівчаток. Це особливо характерно для уроків праці, на яких професійну орієнтацію спрямовано на закріплення традиційних гендерних ролей [4]. Цю проблему було вирішено МОН, коли з вересня 2017-го в українській школі відмінено обов'язковий поділ за статтю на уроках праці. Кожен учень отримав право обирати той вид діяльності, що йому більше до вподоби. Уроки переорієнтовано на створення проектів, що передбачають опанування різноманітними технологіями.

Окрім того, у школі існує негласний розподіл навчальних предметів на «жіночі» й «чоловічі». До «жіночих» відносять гуманітарні науки, а до «чоловічих» – природничо-математичні. «Чоловічі» предмети вважають важчими, для їх вивчення потрібні «вроджені здібності», а успішність із них – важливішою. Натомість, уважається, що «жіночі» предмети не важко добре вивчити при достатній старанності [2, с. 484]. Наслідком цієї проблеми можна вважати співвідношення абітурієнтів жіночої та чоловічої статі серед вступників на спеціальності різних напрямів.

Ще однією проблемою, що виникла в межах шкільної системи, є низький відсоток чоловіків серед педагогічного складу. Як наслідок, школа продукує формування усталених гендерних стереотипів. Саме у школі формується уявлення, що чоловіки відіграють найзначнішу роль у суспільстві та культурі і закладається основа меншовартості жінки.

Зміст навчальних предметів значною мірою відображено у підручниках, тож наявність гендерних стереотипів є актуальною проблемою як для учнів, які

засвоюють гендерні уявлення про «меншовартість» жінки, так і для вчителів, які фактично підкріплюють стереотипні погляди за допомогою різного ставлення до учнів та учениць. Зокрема, вчителі більш схильні робити зауваження дівчаткам щодо «порядку на парті» та зовнішнього вигляду, у той час як хлопчикам аналогічні огріхи пробачають.

Суспільні стереотипи стосовно жіночих і чоловічих гендерних ролей, що ретранслюють підручники, здатні впливати на гендерний розвиток людини, її гендерну соціалізацію. На індивідуальному рівні традиційні гендерні стереотипи обмежують розвиток особистості, можливості в самореалізації, вибору моделей та манер поведінки, видів професійної діяльності, кар'єрного просування, звужують або розширюють економічні, політичні та соціальні можливості людини. На рівні міжособистісних відносин стереотипні уявлення обмежують прояви тих соціально-психологічних рис, що вважаються неприйнятними статі, це у майбутньому призводить до конфліктів між статями.

Для подолання проблеми розповсюдження стереотипів у підручниках МОН було впроваджено антидискримінаційну експертизу підручників. Мета антидискримінаційної експертизи – виявити у текстових та позатекстових (ілюстрації, методичний апарат, апарат орієнтування) матеріалах підручника, моменти дискримінації за захищеними ознаками (раса, колір шкіри, політичні, релігійні та інші переконання, стать, вік, інвалідність, етнічне та соціальне походження, мова та ін.) у формі стереотипів, ксенофобії, ейджизму, андро- та етноцентризму, сексизму тощо та надати рекомендації щодо їх усунення [1, с.9].

Список використаних джерел

1. Дрожжина Т. Експертиза шкільних підручників: інструктивно-методичні матеріали для експертів щодо здійснення антидискримінаційної експертизи електронних версій проектів підручників, поданих на конкурсний відбір проектів підручників для 5 та 10 класів закладів загальної середньої

освіти / Т. Дрожжина, О. Малахова, О. Марущенко та ін. Київ : Педагогічна думка, 2018. - 39 с.

2. Луценко О. А. Гендерна освіта й педагогіка // Основи теорії гендеру: навчальний посібник. Київ : «К.І.С.», 2004. - С. 476–503.

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти / Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 23.12.2018)

4. Юда Л. А. Гендерні аспекти у виховній роботі загальноосвітньої школи / Л. А. Юда. // Вісник. – 2016. – №133. – С. 264–267

Богута В.М.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Система ціннісних орієнтацій особистості виражає її змістовне відношення до соціальної дійсності, що визначає мотивацію власної поведінки людини та істотно впливає на всі сторони її діяльності. Узагальнення дослідницьких підходів до розуміння проблеми формування цінностей особистості як складного соціально-психологічного феномену робить можливим висновок стосовно того, що спрямованість і зміст активності особи визначає загальний підхід людини до світу, до себе, надаючи сенс і напрям особистим позиціям, поведінці та вчинкам. Зважаючи на те, що набір цінностей, які засвоює індивід у процесі соціалізації йому «транслює» саме суспільство, формування системи ціннісних орієнтацій дітей молодшого шкільного віку виявляється особливо актуальною проблемою.